

№ 123 (22572) 2022-рэ илъэс МЭФЭКУ БЭДЗЭОГЪУМ и 14

ПСІИ ЄТЛАФЕНЕТІ ЄЭО

къыхэтыутыгъэхэр ыкІи нэмык къэбархэр тисайт ижъугъотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Амалэу щыІэхэм атегущыІагьэх

Программэу «Приоритет-2030» зыфи-Іорэм тегьэпсыхьагьэу Адыгэ къэралыгьо университетым ихэхъоныгъэкІэ амалэу щыІэхэм атегущыІагьэх Адыгеим и Ліышъхьэу КъумпІыл Муратрэ гъэГорышГэнымкГэ Московскэ еджапІэу СКОЛКОВО общественнэ стратегиемкІэ и Институт идиректорэу, профессорэу Андрей Волковымрэ. Адыгэ къэралыгьо университетым иректорэу Мамый Даутэ зэдэгущыІэгъум хэлэжьагь.

Республикэм и ЛІышъхьэ зэlукlэгъур къызэlуихызэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, апшъэрэ гьэсэныгьэм хэхьоныгьэ егьэшІыгьэным республикэм ифедэ хэль ыкІи ренэу ынаІэ ащ тырегьэты. Республикэм отраслэ пстэухэмкІи шІэныгъэ куу зиІэ кадрэхэр ищыкІагьэх ыкІи Адыгеим иапшъэрэ еджапІэхэм — Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетымрэ Адыгэ къэралыгьо университетымрэ пшъэрылъхэм язэшІохынкІэ ренэу гъусэныгъэ адытиІ.

«Республикэм иапшъэрэ еджап Іэхэр к Іэшак Іо зыфэхьухэрэ Іофтхьабзэхэу апшьэрэ гьэсэныгьэм хэхьоныгьэ егьэшІыгьэным епхыгьэу щытхэм тэ адетэгьаштэ. Стратегическэ академическэ пэщэныгьэмкІэ «Приоритет-2030» зыфиГорэ программэм Адыгэ кьэралыгьо университетыр зэрэхэлажьэрэм джыри нахь зиушьомбгьунымкІэ ыкІи иамалхэм ахэхьонымкІэ лъэшэү ишІуагьэ къекІыщт, ау

ащ дакІоу гъэсэныгьэм ылъэныкъокІэ къэуцурэ кьэралыгьо ишьэрыльхэр пхырыщыгъэнхэмкІэ пшъэдэкІыжь инэуи ар щыт. Мамый Даутэ пэщэныгьэ дызэрихьэзэ сэнаущыгьэ зыхэль математикхэр къыхэгьэщыгьэнхэм ыкІи ахэм ІэпыІэгьу ятыгьэным исистемэ гьэнэфагьэ гьэцэкІагьэ мэхъу. Ау мыщ дэжьым кьыхэгьэщыгьэн фае, университетым а лъэныкъомкІэ амалэу и Гэхэр зэригьэфедэхэрэм имызакьоу, кІэлэегьэджэ кадрэхэм ягьэхьазырын фыриІэ екІолІакІэри къыгъэнэжьынэу щыт», — къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Программэу ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэм зэрэхэлажьэрэм ишІуагьэкІэ Адыгэ къэралыгьо университетым амалыкІзу къы-ІэкІэхьан ылъэкІыщтхэр Андрей Волковым къыгъэнэфагъэх.

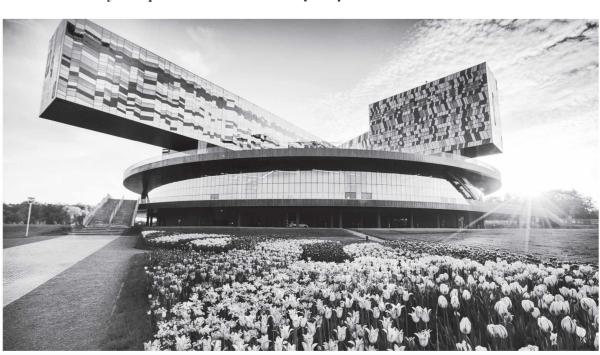
«Мы программэм хэгьэ-

гум иапшъэрэ еджэпІэ анахь дэгьухэр ыкІи гугъэпІэ инхэр къэзытыхэрэр хэлажсьэх, шьольырхэм яапшьэрэ еджапІэхэмкІэ псынкІагьоп а Іофыр, сыда пІомэ, шэпхъэ лъагэу щыІэхэм къапкъырыкІыхэзэ ахэм уасэ араты. НепэкІэ тызэсэжьыгьэу щытыбэмэ икІэрыкІэу тахэплъэжын фаеу мэхьу ыпэкІэ тылъыкІотэным пае. Сэ Адыгэ кьэралыгьо университетым анахь лъэшэу сыгу рихьэу сынаІэ зыкІытесыдзагьэр хьисап еджапІзу иІэр зынэсыгъэ лъэгапІэр зэрэиныр ары. ХэгьэгүмкІэ математическэ гьэсэныгъакІэр университетым истратегие шъхьаІэу зыхъукІэ, ар университетымк Іэ амал гъэшІэгьонэу хъущт, шІуагъэу иІэри щыІэныгьэм щыпхырыщыгьэн фаеу пигьэрылъ *къэуцущт»*, — къыІуагъ Андрей Волковым.

Адыгэ къэралыгьо университетым иректорэу Мамый Даутэ программэм тегъэпсыхьагъэу апшъэрэ еджапіэм зэшіуихырэ Іофыгьохэм афэгьэхынгьэу къы-Іотагъ. 2030-рэ илъэсым нэс Адыгэ Республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышІыщтым и Стратегие щыгьэпытэжьыгьэ хъугьэ инициативэхэм адештэх университетым фэхъурэ зэхъок ыныгъэхэм яльэныкьо шъхьаІэхэр. Ахэр зэкІэ зэпхыгьэхэр хэгьэгумрэ шъолъырхэмрэ инновационнэ экосистемэмкіэ яюфшіэн шіуагъэу къытырэм джыри нахь хэгьэхъогьэныр ары.

Джыри мэхьанэшхо зиІэу щытыр кІэлэегьэджэ кадрэхэр къэгъэхьазырыгъэнхэр ыкІи гъэсэныгъэм илъэныкъо пстэуми инновационнэ методическэ ушэтынхэр ащызэхэщэгъэнхэр ары.

> АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Джэныкъо машІор орэмыкІуас!

Унагьом, шІульэгьум ыкІи шъыпкьагьэм я Мафэ мэфэкІ шІыкІэм тетэу Пушкиным ыцІэ зыхьырэ льэпкь унэм щыхагьэунэфыкІыгь. АР-м ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхьоныгьэмкІэ и Министерствэ ащ кІэщакІо фэхьугь.

Мы мэфэкі дахэр зыщыіэр бэшіагьэ, ау 2022-рэ ильэсым УФ-м и Президент иунашьокіэ, апэрэу официальнэу хагьэунэфыкіыгь. Джащ фэдэу мыгьэ Адыгеир ильэси 100 зэрэхьурэм къыдыхэльытагьэу, ильэс 25-м шіокізу къызэдэзгьэшіэгьэ унэгьуи 100 іофтхьабзэм щагьэшіуагьэх, унагьом иджэныкьо машіо мыкіосэным емызэщыжьэу фэбанэхэрэм шіэжь медалэу «За любовь и верность» зыфиіорэр аратыгь.

Мэфэкі Іофтхьабзэм къырагьэблэгьагьэхэм гущыіэ фабэхэмкіэ закъыфигьэзагь АР-м Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхьоныгьэмкіэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Ирина Ширинам.

— Непэ мыщ къыщызэрэугьоигьэ унагьохэр шіульэгьум, цыхьэшіэгьу пкьэум, кіэлэпіуным ищысэтехыпіэх. Мыхэр ильэс 25-м къыщегьэжьагьэу ыкіи ащ нахьыбэу щыіэныгъэ гьогум зэдытетых. Анахьыбэрэ зэкіыгъугъэ зэшъхьэгъусэхэм илъэс 63-рэ къызэдагъэшіагъ. Адыгеим къэралыгьо гьэпсыкіз зиізр ильэси 100 зэрэхьурэм фэдэу унэгьуи 100 дгьэшіонэу къедгъэблэгъагъ, ахэм зэкізми медальхэр, щытхъу тхыльхэр, шіухьафтынхэр яттыщтых, — къыіуагъ Ирина Ширинам.

Нэужым зэгурыlожь зэшъхьэгьусэхэм кьафэгушlуагь граждан lофхэм язытет тхыгъэнымкlэ AP-м и Гъэlорышlапlэ ипащэу A Лариса Волчановскаяр.

— Унагьом имэхьанэ зыкъегъэіэтыгъэным ыкіи ащ іэпыіэгьу фэхьугьэным мы уахьтэ къэралыгъом ынаіэ тырегъэты. УФ-м и Конституцие аужырэ зэхъокіыныгъэу фашіыгъэхэм кьагьэнафэ хьульфыгьэмрэ бзылъфыгъэмрэ язэгурыюныгьэ унагьом ыльапсэ зэригьэпытэрэр. Унэгьо пытэр — къэралыгьом ыльапс. Ильэс зэкіэльыкіохэм азыфагу иль льытэныгьэр, зэфыщытыкіэр агъэпытэзэ щыіэныгьэ гьогум зэдытет зэшьхьэгьусэхэм сыгу къыздејзу сафэгушю. Унагъом иджэныкьо машю зымыгьэкіуасэхэрэр унэгьо ныбжыык эхэм щысэшіу афэхъунхэу сафэъаю, - къыІуагь ащ.

Іофтхьабзэр муниципальнэ творческэ купхэм кьагъэхьазырыгъэ мэфэкІ концертым къыгъэбаигъ.

ІЭШЪЫНЭ Сусан. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан

Адыгеим ис кlэлэеджэкlо анахь дэгъу мин 1,2-м ехъумэ ыпкlэ хэмыльэу тишъольыр зыщагьэпсэфын альэкlыщт. Я 5 — 9-рэ классхэм арыс кlэлэеджакlохэу кыхагьэщыгьэхэм загьэпсэфын альэкlынэу социальнэ сертификатхэр аратыщтых.

Шъугу къэдгъэкІыжын, Адыгеир пилотнэ шъольырхэм ахэхьагъ, ащ къыдыхэлъытагъэу мы илъэсым къыщегъэжьагъэу ыпкіэ зыхэмылъ сертификатхэр кіэлэеджакіохэм аратхэу рагъэжьагъ. Зекіонымкіэ фэіо-фашіэхэм ягъэцэкіэн къыдыхэлъытагъ ахэм Адыгэ Республикэм зыщагъэпсэфыныр. Ащ хахьэ жъогъуищым нахь мымакіэ зиіэ хьакіэщым чэщ-зымафэм къыщегъэжьагъэу зэрэчіагъэсыщтхэр, сыхьатиплі пэпчъ зэрагъэшхэщтхэр. Джащ фэдэу гидыр ягъусэу чіыпіэ дахэхэр къарагъэплъыхьащтых, зыгъэпсэфыпіэхэм ыпкіз хэмылъэу ащэщтых ыкіи къащэжьыщтых.

AP-м зекіонымкіэ ыкіи зыгьэпсэфыпіэхэмкіэ и Комитет къызэрэщаіуагьэмкіэ, 2022-рэ илъэсым нэбгырэ 1259-мэ сертификатхэр аратыщтых. Ахэр зытырагощэщт кіэлэціыкіухэр:

- еджэнымк lэ гъэхъагъэ зыш lыгъэхэр, сэнаущыгъэ зыхэлъхэр;
- зэгурыюныгъэ зэрымылъ ык\и гъот мак\з зи\з унагъохэм къарык\ыгъэхэр;
- муниципальнэ, республикэ ыкlи урысые олимпиадэхэм, зекlo-краевед мэхьанэ зиlэ зэнэкъокъухэм текlоныгъэ къащыдэзыхыгъэхэр.

Социальнэ сертификатыр къыратынымкіэ къэралыгъо фэlo-фашіэхэм ягъэцэкіэн епхыгъэ льэіу тхылъыр атын алъэкіыщт ежь кіэлэціыкіухэм, ахэм янэ-ятэхэм, зыныбжь имыкъугъэхэм алъыплъэхэрэм, гъэсэныгъэ организациехэм яліыкіохэм.

Ыпкіэ хэмыльэу кіэлэціыкіухэр зекіо кіонхэм епхыгьэ проектыр Урысыем ишьольыр заулэмэ ащагьэцакіэ. Адыгеимкіэ мы Іофым фэгьэзагьэх АР-м зекіонымкіэ ыкіи зыгьэпсэфыпіэхэмкіэ и Комитетрэ Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхьоныгьэмкіэ и Министерствэрэ. Ведомствэ пэпчь шэпхьэ-правовой актым ипроект ыгьэхьазырыгь, мы уахътэм ехъулізу экспертизэ ашіы. Ар заушэтыкіэ сертификатым итын рагьэжьэщт. Мы фэіо-фашіэр Урысыем апэрэу щагьэцакіэ, ащ къыхэкізу документхэм ягьэхьазырын шьольырхэм къин къыщыхъугь. Арэу щытми, Іофыр гьэцэкіагьэ хъугьэ.

Медицинэ учреждениехэм ахэхъо

Программэу «АР-м псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкlэ икъулыкъу гъэкlэжьыгъэныр» зыфиlорэм къыхиубытэу медицинэм иучрежденииплl 2022-рэ илъэсым ашlын гухэлъ щыl.

Мыекъуапэ ирайон ціыкіоу Восходым, поселкэу Инэм поликлиникакіэхэр къащашіых, къуаджэу Джэджэхьаблэ ыкіи поселкэу Дружбэм амбулаториехэр ащагъэпсынхэу ыуж ихьагъэх. Іофшіэнхэр 2023-рэ илъэсым ыкіэм нэс аухынхэу щыт. Поселкэу Каменномостскэм дэт поликлиникэм игъэкіотыгъэ гъэцэкіэжьынхэр рашіыліагъэх.

Іофшіэнхэм къадыхэлъытагъэу унашьхьэхэр, электричествэм ирыкіуапіэхэр зэблахъугъэх, гъэфэбапіэхэр ыкіи поликлиникэм ыкіоці агъэцэкіэжьыгъэх.

— Каменномостскэм дэт поликлиникэм игъэцэкlэжьын сомэ миллион 18,1-рэ пэlухьанэу агьэнафэ. Джырэ уахьтэм джэхашьохэр, уна-

шъхьэр зэблахъугъэх, — elo Мыекъопэ район сымэджэщым иврач шъхьаlэу Алла Чернышовам.

Мы илъэсым ІофшІэнхэр аухынхэшь, сымаджэхэр мыщ къекіоліэнхэ амал яіэ хъужьыным щэгугъых. Поликлиникэм рашіыліэгъэ игъэкіотыгъэ гъэцэкіэжынхэм яшіуагъэкіэ ар нахь зэтегъэпсыхьагъэ хъущт.

Хьыкум приставхэм къаты

Къэралыгъом шъуикІынэу шъуфаемэ...

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ кьулыкьурэ УФ-м цифрэ шlыкlэм хэхьоныгъэ ышlынымкlэ, зэпхыныгъэмкlэ ыкlи коммуникацие жъугъэмкlэ и Министерствэрэ зэгъусэхэу Къэралыгъо фэlо-фашlэхэм япортал «Урысыем уикlыным пае пэрыохъухэр щыгъэзыягъэ зэрэхъущт шlыкlэр» зыфиlорэ сервисыкlэр щатlупщыгъ.

Мыщ фэдэ екіоліакіэм ишіуагъэкіэ чіыфэ зытелъ ціыфым ищыкіэгъэ къэбарыр псынкіэу къыіэкіахьэ, къэралыгъом игъунапкъэ зэпичынымкіэ пэрыохъоу щыіэхэм защигъэгъозэн елъэкіы. Ащ пае унэе кабинетым ихьан фае.

Чыфәу ательыр зыфэдизыр зәрагьәшіән зәральәкіыщтым дакіоу, ар апшынынымкіә амаләу шыіәхәми ціыфхәм защагьэгьозэн альәкіыщт.

Шъугу къэдгъэк ыжьын, чыфэр сомэ мин 30 мэхьумэ, ар зытельым кьэралыгьом игъунапкъэ зэпичын ымылъэк ынэу хьыкумым унашьо ышын ылъэкыщт. Ау, гущы эм пае, к элэ-

піупкіэм итынкіэ чіыфэр сомэ мини 10-м нэсыгъэмэ къэралыгьом урагъэкіыщтэп.

2022-рэ ильэсым мэкьуогьум и 1-м ехьулізу, чіыфэ зытельхэр охьтэ гьэнэфагьэкіэ къэралыгьом икіынхэ фимытхэу хьыкум приставхэм я Федеральнэ кьулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэіорышіапіэ иіофышіэхэм унэшъо мин 19,3-рэ ашіыгь. Ахэр Іоф мин 28,5-м ательытагьэх.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэlорышlaпіэ ипресс-къулыкъу.

Искусствэр – тибаиныгъ

«Налмэсыр» тиджэмакъ

Адыгэ Республикэм и Мафэхэу ФедерациемкІэ Советым щыкІуагъэхэм якультурнэ Іофтхьабзэхэр гъэшІэгъоныгъэх.

Къэралыгъо гъэпсыкіэ иізу Адыгеир зыпсэурэр илъэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэм Федерациемкіэ Советым икъулыкъушіэхэр, Адыгеим иліыкіохэр, нэмыкіхэри хэлэжьагъэх. Адыгеим иансамблэхэу «Налмэсым», «Ислъамыем» якъашъохэмкіэ, орэдхэмкіэ льэпкъ искусствэм ихэхьоныгъэхэр къагъэлъэгъуагъэх.

Дунаим щыціэрыіоу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ льэпкь ансамблэу «Налмэсым» къашъохэу «Зэфакіор», «Адыгэ уджхэр», «Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм язэхэт къашъу» зыфиіорэр, ижъырэ къашъоу «Ислъамыер» Налмэсым дахэу къышіыгъэх.

— Пчыхьэзэхахьэр гьэшlэгьонэу, гум шlукlэ къинэжьынэу кlуагъэ, — къытиlуагъ «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, Урысыем, Абхъазым, Пшызэшъолъырым язаслуженнэ артистэу, Адыгэ Республикэм инароднэ артистэу Хъоджэе Аслъан. — Концертым еплъыгъэхэм лъэшэу тафэраз. Ти ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат

пчыхьэзэхахьэм икіэух артист-хэм къакіэлъырыхьи, гущыіэгъу

къафэхъугъ, ахэм къафэрэзагъ. «Налмэсым» иконцертхэмкіэ

ціыфхэр нахьыбэрэ ыгъэгушіон-хэм фэхьазыр. Ансамблэм

июфшіэн нахь дэгьоу зэхищэным, ифэю-фашіэхэр гьэцэкіэгьэнхэм афэші Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат Правительствэм, Парламентым Іофыгьо гьэнэфагьэхэр зэшіуахыгъэх. Урысыем иансамблэ анахь ціэрыіомэ «Налмэсыр» ащыщ зэрэхъугъэм гушхоныгъэ къытхелъхьэ.

Белоруссием къыщышъощт

Мы мафэхэм «Славянский базар» зыфиюрэ зэхахьэр Белоруссием щыкющт. «Налмэсыр» юфтхьабзэм рагьэблэгьагь, бэдзэогьум и 12-м гъогу техьагь.

ПэшІорыгъэшъэу зэхэщакІохэм кьызэраІуагъэмкІэ, бэдзэогъум и 15-м, пчыхьэм сыхьатыр 9-м рагъэжьэщт концертым «Налмэсыр» хэлэжьэщт, телевидениемкІэ зэхахьэм фэгъэхьыгъэ къэтыныр къагъэлъэгъощт.

Тильапізу «Налмысым» имурадхэр къыдэхъунхэу, льэпкъ искусствэр джыри нахь льагэу ыізтынэу, Адыгэ Республикэм щытхъуцізу иізм хигъэхъонзу фэтэю.

Опсэу, ти «Налмэс-налкъутэу» тыгъэм дэшІэтырэр! О уишІушІагъэ лъэпкъым, Адыгэ Республикэм ацІэхэр лъагэу дунаим щеІэтых.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Джырэ лъэхъаным диштэу зэтырагъэпсыхьэ

Льэпкь проектэу «Культурэм» кьыдыхэльытагьэу Шэуджэн районым ит поселкэу Тихоновым дэт тхыльеджапіэм игьэкіотыгьэ гьэцэкіэжьынхэр рашіыліагьэх. Ащ сомэ миллиони 5,56-рэ пэіуагьэхьащт, сомэ миллиони 5-р федеральнэ бюджетым, сомэ мин 50,6-р республикэ бюджетым кьытіупщыгь, адрэр республикэ ыкіи муниципальнэ бюджетхэм кьахэхыгь.

и ГъэІорышІапІэ ипащэу Къэрэбэт Айдамыр.

Аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхьажьыгъэ тхылъеджапіэм кіэлэціыкіухэм, ныбжьыкіэхэм, нахыжъхэм апае іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щызэхащэщтых. Ар ціыфкіуапіэ хъунэу, ежь поселкэм щыпсэухэрэм ямызакъоу гъунэгъу псэупіэхэми къарыкіхэзэ къекіоліэнхэу мэгугъэх.

Тхылъеджапіэм иинагъэ хагъэхъуагъ ыкіи нэмыкіэу зэтыраутыжьыгъ. Джы узэрэчіэхьащтыр, куп зэхэтхэм іоф зыщашіэн алъэкіыщтыр, кіэлэціыкіухэр къызэкіоліэщтхэр, іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зыщызэхащэщтхэр, компьютерхэр зычіэтыщтхэр, уизакъоу узыщеджэн плъэкіыщт чіыпіэр гощыгъэх.

— ЧІыпІэхэр дгъэнафэхэ зэхъум къекІуалІэхэрэм ящыкІагьэхэр ары анахьэу къыдэтлъытагьэр. Джырэ льэхъан диштэу титхылъеджапІэ гьэпсыгъэ хъугъэ. Поселкэм щыпсэухэу, тхылъеджапІэм къакІохэрэм анкетирование ядгьэшІыгь. «ТхыльеджапІэм зэрифэшъуашэу Іоф ышІэным пае сыда ищыкІагьэр?» зыфиГорэ упчГэм иджэуапхэм ащыщэу апэрэ чІыпІэр зыубытыгьэр Интернетыр ыкІи Wi-Fi къещэлІэгьэнхэр ары. Ащ ыуж тхылъ гъэшІэгьонхэр чІэлъынхэ, джырэ уахътэ диштэрэ оргтехникэкІэ зетегъэпсыхьэгъэн, компьютер классхэр иІэнхэ зэрэфаер къа-Іуагъ. ГъэцэкІэжьынхэр зэрищыкІэгъагъэри бэмэ къыхагъэщыгь, — еlo поселкэу Тихоновым дэт къоджэ тхылъеджапІэм ипащэу Марина Кондратьевам.

— Лъэпкъ проекту «Культурэм» ифедеральнэ
проекту «Культурная среда»
зыфи Горэм къыдыхэлъытагьу
Гофи Гэнхэр дгъэцэк Гагъэх.
Сомэ миллиони 2,04-рэ
зытефэгъэ тхылъ 3143-рэ къзтиэфыгъ. Муниципальнэ
ахъщэмк Гэ интерактивнэ
Гэмэ-псымэхэр, тхылъеджапГэр зэрагъэк Гэрэк Гэщтхэр
зэдгъэгъотыгъэх, — eГо
Шэуджэн районым культурэмк Гэ

Уахътэр ыкІи тхакІор

«Лагьорэ

Тарихъ романыкІэм сигъэшІыгъэ

Апэрэмкіэ, романым купкі фэхъугъэ хъишъэр — ныбжыкіитіоу шіу зэрэлъэгъугъэхэм тыр апэуцужьи, кіодыкіае зэрэхъугъэхэр, къушъхьэбгы лъагэм зыкъызэрэрадзыхыжьыгъэр бэшіагьэу тэшіэшъ, ащ нэмыкі горэ къепіоліэжьннэу щымытэу къытщэхъу, ащ авторым акъыл гупшысэшхо хилъхьагъэми икъоу гу лъыттэрэп. Романыкіэу адыгабзэкіэ журналэу «Зэкъошныгъэм» къыдэхьагъэми, джы урысыбзэкіэ зэдзэкіыгьэу тхылъэу къыдэкіыгъэми зы жьыкъэщэгъукіэ сяджагьэшъ, мы художественнэ произведение шіагъом гу лъымытахэу узэрэзыіэкіиубытэрэм гу лъыстагь.

Шъыпкъэ, тхэкІо цІэрыІоу МэщбэшІэ Исхьакъ гупшысэ зэпыгъэщэнымкІэ, сюжет уфэупцІэр гъэпсыгъэнымкІэ ыкІи зыщищык агъэм ар къыкъудыинымк 1э, игерой шъхьа вхэм япортретхэр, яш ык в-ІуакІэхэр ыкІи охътэ чыжьэу ахэр зыщыпсэугъэхэр, яамал-къулайхэр, япсэукlагъэр къыригъэлъэгъукlынымкlэ, романым хэт образ шъхьа эхэм ык и ахэм къядзэкІыгъэхэм уафигъэнэІосэн къодыер арымырэу, зэманэу бэшІагьэу ІукІотыгъэр нэм къыкІигъэуцонымкІэ ыкІи а зэкІэ къыппэблагьэ хъунымкІэ литературнэ шІыкІэ-амал гъэшІэгъоныбэ ыгъэфедагь. Тарихъ романым хэлъ гупшысэр, адыгэ щыlакlэр а лъэхъаным зыфэдагьэр пшІошъ ыгьэхьоу, образ зэфэшьхьафмыжы, ащ къяшіэкіыгьэхэмкіэ, лъэпкъым меълкренет отпечен етто етто е винити изытетыгъэр — идунэееплъык агъэр, идунэететык агъэр къыплъигъэ в романыр гъэпсыгъэ, ар — ІэпэІэсэныгъ.

Хъэцком тегъэщэжьыгъэ цыджыгъэ къабзэр къызэрэзэтещык врям фэдэу, романым къы вуатэрэр зэк в зэк влъык во-зэдиштэу узэлъызыубытэу къысщыхъугъ. Тхылъыр бзэ къэбзэ вшоу зэрэтхыгъэр зэхапшву, еджэгъошву — уегъэдаю, узвеще, уегъэгупшысэ. Мыщ фэдиз швуагъэ зыхэлъ тарихъ романык вр Мэщбэшв Исхъакъ итарихъ романыбэу тыгу къинагъэхэм ясатыр пытэу зэрэхэуцощтыр сшюшъ мэхъу.

Зигугъу къэсшІырэр тхыльыкІэу «Лагьорэ Накъэрэ» («Лаго и Наки») зыфиюу бэмышІзу урысыбзэкІэ къыдэкІыгъэр ары. Непэ тхылъеджэхэм янахьыбэм урысыбзэр яІэрыфэгъушъ, ащ еджэкІуабэ зэригъотыщтым уехъырэхъышэрэп. ЕтІани ежь тхакІор, хабзэ зэрэхъугъэу, кІэлэеджэкІо цІыкІухэм, студентхэм, ныбжыкІэхэм зэраІукІзу зэрахахьэрэм, ахэм итхыльыкІэ пэпчъ пІоми хъунэу зэраритырэр къызыдэплъытэкІэ, романыкІзм цІыфыбэ зэреджэщтым, зэригъэ-

дэІощтым, ахэм зэкІэми адыгэ лъэпкъыр ижъыкІэ зыфэдагьэр ашІэ зэрэхъущтыр зэхэошІэ. Ежь романыкІэу «Лагьорэ Накьэрэ» кы фэзгьэзэжынышъ, ар тыгу щыщ ышІынымкІэ тхакІор зэрэзышъхьамысыжьыгъэр — зэкІэ Іотэжь шІыкІэм тетэу, пасэм адыгэхэм ящыІэкІагъэр, якъушъхьэ чІыпІалъэу зыщыпсэухэрэр, ячІыопс зэтет, яогу, я Тыгъэ Тхьэшхо шІолІыкІхэу, хэти ышъхьэ ыІитІукІэ фишІэжьырэм ыгъатхъэу, лэжьыгъэр ашІэу, былымхэр ахъоу, яфэныкъуагъэр зэкІэ зыфашІэжьэу, ІашІохэу, кІыщым гъучІыр щафытэу, Іэдэ-уадэхэр ашІыхэу, унагьом мэхьанэ фашІэу, хъулъфыгъэмкІэ лІыгъэр апэрэу, апшъэ ифэщтыгьэр бэдэд. Бзыльфыгьэр — ны, шъхьэгъус, онджэкъ машіом иухъумэ-

Зы унагьо ищысэкіэ Мэщбашіэм тарихь уахьтэр ыкіи хьугьэ-шіагьэр кызхэкіыгьэр іэпкіэ-льэпкіэгьэ къодыеу щымытэу, къыіуатэрэм купкіышхо иізу, романыр ыгьэпсыгь. Сюжетэу пстэуми тшіэрэм къулайныгьэ-Іэпэіэсэныгьэ хэльэу шьорэ лырэ фишіыгь. Блэкіыгьэ охьтэ чыжьэр, ащ щыпсэугьэ ціыфхэм ядунэететыкіагьэр, нахьыжь-нахьыкіз зэфыщытыкіэхэр, щыіэкіэ-псэукіэм зэфэмыдэныгьэу хэльхэр, дунэе шъуашэхэм ялыеу адыгэхэм Тхьэм къарипэсыгьэм идэхагьэр романым нэрыльэгьу къыпфешіых.

Цыфыр мы Дунэешхом къызытехъом. ар анахь зыфэныкъоу щыт бзэр къызэрэlуилъхьагъэр, гущыlэр акъылым илlыкІоу къызэрэритыгъэр произведением щызэхэошІэ. ЗэлъашІэрэ тхэкІо ІэпэІасэм ешіапэ гущыіэм иіэшіугьэ-льэшыгьи, ихьилэгьэ «сэ» мэхъэджагьи, а зэкlэ кІигьэтхьэу Исхьакъ тарихъ романым овидеж езгызыкы мысыпежы карыно творчествэр — адыгэ фольклорыр игьэкІотыгьэу мыщ щигьэфедагь: гущыІэжьхэр, пшысэ-ушъыйхэр, нарт къэбархэр, тхыдэхэр. Ахэм ахэлъ гъэсэпэтхыдэр зэкіэ, Іушыгъэр, бзэшіуагъэр романым къекloy, къезэгьыпэу хигьэуцуагь ыкlи ахэмкІэ иобраз зэфэшъхьафхэри -Нахьлъэш, Усэрэжъ; ныбжьыкІэхэмкІэ Лагъу, Гуфэс, Зэфэс ыкІи бзылъфыгъэхэмкІэ Нахьлъэш ишъхьэгъусэу Нысэдах ыкІи япшъэшъэжьыеу Накъэ — лъэпкъ шlыкlэ-lvaкlэхэм акlырыплъыхэу, арыпсэухэу зэрэщытыр романым инэкІубгъохэм зафэу къащиІотыкІыгь.

Унагьо умыхьоу, хэгьэгу ухъущтэп

Мы гущыІэжъым хэлъ гупшысэр къыушыхьатэу романыр гъэпсыгъэ. Ар зыфэгъэхьыгъэр Бэлэгъэ Нахьлъэшрэ ишъхьэгъусэу Нысэдахэрэ.

Тхылъыр къырызэlуехы авторым зыфэдэр къэlотэгьое чlыопс дахэм Нахьлъэш ихапlэ, иунэ, ибылым пlашъэхэр зэрэщиlыгъхэр. Ашхыни ахъуни ахэр щыкlэхэрэп: яl уни, мэщшlагъи, гъэщхэкlхэри, былымхъупlэхэри, ахэм яфэlофашlэхэр зыгъэцэкlэрэ нэбгырэ заули. Унагъом ибысымыр, ипкъэур — Бэлагъэ Нахылъэш, нахьыбэрэмкlэ, лlы шlыкlэ хабзэу, зекlо гъогум тет. Зэ джащ фэдэу къэкlожьызэ, шыу нэгъоджэ пырацэу, зишыбгъэ кlэлэцlыкlу дэсыгъэр ыпэ къифагъ ыкlи ар къыщищэфыгъ.

Ежь Нахьлъэш нырэ тырэ имыlэу, ятэшым ыпlужьыгъагъ. Кlэлэпкъым зеуцом, лъэгъуныгъэр къыфэкlуагъ, ау зыфаеу ыгу рихьыщтыгъэр (Акуандэр) нэмыкlым дэкlуагъ — зэшъхьащыкlыгъэх.

Джащыгъум идэхагъэкіэ ухигъэлъыхъухьанэу щыт Нысэдахэ ащ къыхьыгъ. Шъыпкъэ, бзылъфыгъэ ныбжьыкіэмкіэ ар лъэбэкъу псынкіагъэп, ау Нысэдахэ къыфэгумэкіын е къышъхьащыгущыіыкіын иіэжьыгъэп. Ышыпхъу нахьыкіэ дахэу Рампэс Тыркуем ращыгъагъ, ар ыгу къызыкіыкіэ, Бэлагъэмэ янысэ, нэпсыр фэубытыщтыгъэп, псаоу щыізу ышіэмэ, нэмыкі горэми фэмыеу, Тыгъэ Тхьэшхом шіу къыфишіэнэу елъэіущтыгъ.

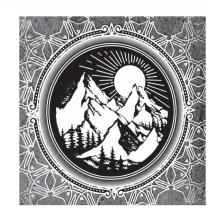
Нахыльэш шьэожьыеу гьончэджыпхьэ ашіынэу ахыштыгьэр къыздищи къызэкіожьым, ежьхэм бын зэдырямыіагьэми, шъаом къокіэ ехъопсагьэп, унагьом іэпыіэгьу фэхъун зыфэпіощтыр зыдиіыгыгь. Ильэсибл горэ ыныбжыыгьэщт, ау шъэожъыем иплъакіи ишіыкіи зэрэіушыр къыуагьашіэщтыгь, гульытэ чан зэриіэри гьуащэщтыгьэп. Іорышіэ дэдэу, иныгъэу ціыкіу хъужьыгъэм фэдагъ Лагьо.

Нысэдахэ сабыир псынкІэу ыгу нэсыгъ, ау лІым къыфигъэпытагъ ыкІи къызэримылъфыгъэр, зэрэхымэр, унагъомкІэ ІэпыІэгъу хъуным тегъэпсыхьагьэу ар къызэрищагьэр. Нахыльэш ыцІэм фэдэр ышъхьэу, пкьые хьазырыгь, цІыфхэм ахахьэу, ахэкІэу, нартхэми яльэгэкіым фэдэу зыкъыщыхъужьэу, шъхьащытхъужь хьазырыгъ, ыгукІэ шІоигьор, ынапшІэ тырилъхьэу. Дыс хьазырыгъэми, зыгу пытэу зэкъодзагъэхэм ащыщыгъэп, псынкіэу кіэжъукіыжьыщтыгъ. Нахьлъэш унэгъо лъапсэ зидзыгъэр тіэкіу шіагьэми, зэшъхьэгьусэхэм сабый зэдыряІагьэп. Ащ Нахыльэш ыгьэцыхэу. хымэ кlалэу Лагъо еубзэкlырэ шъхьэгъусэм ар фэгубжыщтыгъ, бэрэ ыгу хигьэкІэу хъугьэ, ау егьэлыягьэ зэриІуагьэр зыдишіэжьэу, дэкіэу къызыкіожькіэ, шъузым фэшъабэщтыгъ. Бэлагъэмэ я Нысэдахэ Тыгьэ Тхьэшхом зэрилъэкІэу ельэІущтыгь лІыр зыфэлІэрэ сабый-кІэлэхъу къаритынэу. А мафэри къэсыгъ, Нысэдахэ ышъо сабый хэфагъ. Къэбарыр къэІотэгьошІуми, сабыир къэхъугьошІоп ыкІи пІугьошІоп... Ау къэсыгь а мафэри Нысэдахэ пшъэшъэжъые къыфэхъугъ; Нахьльэш зыкІэхьопсыщтыгьэ шьаор арыгьэп, арыти, игухэкІ-гумышІу фэдэу, бэрэ цІэ зимыІэу щытыгъэ пшъэшъэ цІыкІум тым — «Накь» фиусыгь («нэкьэ ціыкіу, пкіэ гьэшіэгьон, тепльэшхо зимы!» къикІырэр). Ным ар къыгуры!уагъ, ау ліым пэлъэшыгъэп, тыщыпіэ ыкіи

«Адыгэ макь» Бэдзэогьум и 14, <u>2022-рэ ильэс</u>

Уахътэр ыкІи тхакІор

Накъэрэ»

гупшысэ-зэфэхьысыжьхэр

ныкъылъфыгъэ къыпкъоуцонэу уимыlэмэ, шъхьэегъэзыпізу уиіз хъугъэм зебгъэзэгъын зэрэфаер, етlанэ сабыир джы — Нахыльэшрэ Нысэдахэрэ зэрэзэдыряеми, Іофыр нахь къыгъэшІущтыгъ. Икъэхъукіэ фэдиз пэмылъэу сабыим хахъощтыгь: янэ фэдэу дэхагьэ, кlуагьэ, гущыІагьэ. Унэм рилъагьорэ Лагьом ар льэшэу фэщэгъагъ. Ежь Лагъуи сабый дахэр ыгукІи ыпсэкІи къыпэблэгъагъ. Уахътэр псэу чъагъэ — Лагъо кіэлэшхо хъугъэ, пшъэшъэжъыеу Накъи Іэтэхъуагъ. Апэрэмкіэ, ащ ышіэщтыгъэп Лагъо ымышми, ау яюфышюхэм къахэјукыгьэ Іэмэкъэ-лъэмакъэмкІэ, зыны къызэримыльфыгьэхэр Накьэ къышІагь. Ауми, зы унэм зэдис кlалэмрэ пшъэшъэжьыемрэ яшэнкіэ зэтехьэхэу, зэгурыіохэу, Лагъо зэфэгъэ-Іушыгъэу хэлъыр зэхишіәу, ащ ышіәрәр, ыіорәр зәкіә шіодахәу, шІодэгьоу Накъэ мэхъу. Лагъо нахьри тіэкіукіэ нахьыкіэхэу, ау пшъэшъэжъыем нахыжыхэу, зэшхэу Гуфэсрэ Зэфэсрэ, Накъэ алъэгъу, агукІэ къыфэщагъэ мэхъух. Нысэдах-ным игумэкІи ащ къыщежьагь, Накъэ хэпшІыкІзу зэрэхэхьуагьэр, пшъэшъашъо къызэрэтеуагьэр ельэгьу. Ышыпхьу Рампэсэу тыркухэм ахьыгъэм зыгорэущтэу ишІыкІэ-ІуакІэхэр фегъадэ, ау ныр мэтхытхы, Алахьэм ынэпэпкъыкіэ ишэнкіэ фэдэми, ащ фэдэу насыпынчъэ ымышІынэу Тхьэм ельэІу.

Нахьльэш пшъэшъэжьыер къызэхъум гугъу фемылІыгъагъэми, ипшъашъэ иІокІэ-шІыкІэхэри, идэхэгьэ-гулъыти, исэмэркъзу-чэф нэгуи джы лъэшэу агъэразэ. Ау Накъэ Лагъо (былымІыгъ кІалэу къахьыгъэм) зэрэфэщагъэр ыгу римыхьэу, Нысэдах фигъэпытагь пшъэшъэжъыем зэкіэ гуригъэіонэу. Ау ныр еГогъу имыфагъзу, пхъум Лагъо зэримышыр къызэрэраlуагъэр къыригъэшlагъ. Ным ельэгьу Накьэ льэшэу Лагьо зэрэдихьыхырэр ыкІи Тхьэм фелъэІу насып тынч къыритынкІэ. Зыкъэзыштэгъэ пшъэшъэжьыеу Накъэ, Акуандэ дахэу Нахьльэш ыгу зэлъызыlыгьэу, дэзыхьыхырэм ышым ыкъохэу Гуфэс ыкІи Зэфэс анаІэ къызэрэтырадзагъэр зэхешІэ. Ау Гуфэс псэлъыхъо гущы Іэу къыфидзхэрэри, игъэпсыкІи зыкІи Накъэ ыгу

ыштэхэрэп, янэ ыгурышІу иплъагъэу, Накъэ Лагъо ыгу зэрэпэблагъэр ыкlи тури зэрэзэгуры/охэрэр, шу зэрэзэрэльэгьухэрэр pelуатэ. Ныр — тхьамыкl, исабый арэу псынкіэу пшъашъэ зэрэхъугъэм ыкІи тым Лагъо махъулъэкІэ ыштэн-ымыштэным ыгъапэу, ыгу зэхэхьагь. Нысэдахэ ышъхьэ бэ щызэпэкІэкІырэр: шъхьэгъусэ зимыІэжь пхъужъ дахэу Акуандэ ліыр зэрэпыщагьэр, ащ идэхагьэ убзыльфыгьэми узэриубытырэр, «Усэрэжъ» зыцІэ яІофышІэу лІыпкъым иуцуагъэми Акуандэр ыгу зэрэхэжъэгъуагъэр, тхакІом романым узіэпищэу къыщыриІотыкІыгъ. Пасэми, ижъ-ижъыжьыми щыІэныгъэм гушІогъо-тхъагьо кьыхэзыльхьэщтыгьэр хьульфыгьэ-бзыльфыгьэ зэфыщытык разру зэрэщытыр романым пхырыщыгь.

Ауми, пщыгъупшэ мыхъущтыр, лъэхъан чыжьэм зи о анахьэу щыпхырык зу щыпхырык зу щыпыгъэр хъулъфыгъэр ары. Ным гуч зу фэхъугъ Лагъорэ Накъэрэ апэк з къяжэу щылъыр. Ау пхъум гурегъа зо, инасып фэк зону, Лагъо изушыгъэк зону изофагъэк зону илыгъэ шык зуну за жыми зэриштэрэр.

Аузэ хъурэ-шіэрэр зэкіэ къызэкіэпльыхьэ, анахь льэгэпіэ-іэтыпіэ зэшіохыпіэм произведениер авторым рещаліэ. Бэлагьэ Нахьльэш гузэжьогьу хэфагь ишіульэгьу «тыгъугьэ» нафэ къызэхъум: фэльэгъужьырэп шъузыри, ыпхъуи, ар ашыкъ зыфэхъугьэ Лагъуи. Ауми, къызэкіэблэ, етіанэ кіэжъукіыжьы. Ашыкъ ехьуліагьэу Акуандэ-«шъоум», ащ ышым ыкъо тіозитіу язэу Гуфэс Накъэ дигъэ-кіонэу, хэти ымышіэу іофыр зэкъуедзэ.

Зы хымэ чъы агъэ гомы у Бэлагъэмэ яунагьо кьеуцо, зым адрэм цыхьэ фимышыжьэу. Нахьлъэш Лагъо теплъэнэуи фаеп, «зыдэщы з къушъхьэм былымпэсэу щэрэ!, нэмык юр гори хэмыхьэу» ею. Ымыш ашъо зытыригъаоу хэтыми пхъур зыдигъак юмэ шюигъо Гуфэс, ыш, ялэгъу-ныбджэгъоу Дзэгъащт ягъусэу калэхэр Бэлагъэхэм адэжь къы щепсыхых. Ахэр къэзылъэгъугъэ пшъашъэу Накъэ, Лагъорэ ежьырэ зэрэзэзэгъыгъэхэу, зыфаюгъэ чып ым зытыридзи ечъэжьагъ. Ащ нэсыгъ, къежэщтыгъэ Лагъо къэ або, пшъашъэр ыгупэ

чіиубыти, кіаіагь. Шэу зытесхэр зимышіэжьэу мачьэ, кьэзыльэгьугьэхэ Нахьльэш ыкіи псэльыхьо купыр зэуж итхэу акіэльежьагьэх. Лагьорэ Накьэрэ чьэ кьодыеу щымытэу, быбыщтыгьэх, ау кьушьхьэбгы цакіэм нэси, зыкьыритіи, шыр кьэуцугь.

Джащыгъум Лагьорэ Накъэрэ зы гущыі зэрамыіоу, аіэхэр пытэу зэрагьэубытыхи, бгытхыцІэ льагэм зыкьырадзыхыжьыгъ, яхьэ пшъэф дахи гырзызэ алъыдэпкlагь. Ным къымышlэн щыla, Нысэдахэ ыгу къизыщтым фэдагь. Такъикъ темышІагьэу Нахьлъэш ышъхьэ уфагьэу, лъы laпlэ кlэмытыжьэу къыдэхьажьи, бгы лъагэм зызэрэрадзыхыжьыгьэр, хьадэгьур ащ зэрэщагьотыгьэр къыІуагъ. Нысэдах ыпсэ хэІэжьызэ, «Сыдэу сынасыпынчъа?» къыжэдэзыгь... Насып фаліэу, шіульэгьу кьэбзэ лъэшым зыгухэр зэлъиштэгьэ Лагьорэ Накьэрэ язэхэшІэ плъыр екІодылІагъэх... Ащ нэмыкі хэкіыпіэ щымыіэгьэнэуи зыіони щыІ, бгъэмысэнхи, бгъэхыенхи, пшъхьэкІэ уагоуцони плъэкІыщт... Ау мы хъугьэ-шІэгьэ тхьамыкІагьоу, лІэшІэгьухэм зикъэбар ахэмыкіуакіэрэр, щыіакіэр зэрэгуегъунчъэр, зэрэжъалымыр къэзыушыхьатыгь, ащ «ишьхьал хьаджакlo» уимыщытІэнкІэ ухэтми Тхьэм елъэІу.

Тхылъым — романым иаужырэ нэкlубгьо кънщеlo:

— Лагьорэ Накьэрэ яшІульэгьу тхьамыкІагьо адыгэ-нарт кьушьхьэхэм кьащежьагь ыкІи ащ щыкІодыжьыгь. Ар зыщыхьугьэ чІыпіэм шІу зэрэльэгьугьэ нэбгыритІумэ аціэкіэ еджагьэх. ШІульэгьум пае уліэныр сыда зыщыщыр? Насыпа? Зэфагьа? Шъыпкьагьа? Хэти ежь джэуап иІ. Зэкіэ зэльытыгьэр кьытэшіэкіыгьэ дунаир тыгу зэрэнэсэу, зэрэпхырыкІырэр ары. Зыгорэм ар шІульэгьу фэкіодэу ыІощт, нэмыкІым — зэфагьэу, шъыпкъагьэу ыльытэщт. Ащ фэдэ шІульэгьур зырыз дэд къызэрэхэкІырэр...

Романым игерой шъхьаlәу Нахыльэш, зиунэгьо тхыдэ-къэбаркlэ произведениер ушъагъэр, адыгэ-нартэу зелъытэжыми, ціыфыгьэр, намысыр, ліыгьэр жъалымыгъэ-тесыягъэкlэ зэрихъожыы-

гъэр тхакІом пшІошъ ыгъэхъоу къыригъэлъэгъукІыгъ. ГухэкІми, иунагъуи кІодыкІае хъугьэ; лыуз-гууз ыкІи шІулъэгъу-гукІэгъу зыфыуимыІэр, мэтакъоба?! «Нысэдахэ къехъулІагъэми цІыфхэр рэгущыІэх. Зыхэм ышъэ икІыгъэу ыкІи ыпхъу ыцІэ (Накъ) къыІомэ джэу къушъхьэхэм ахэтэу, Лагьо ебгэу къаlo. Нэмыкlхэм — Усэрэжъ дэкlожьыгьэу, рэхьатэу зэдэпсэухэу къаю. Нэмыкіхэм ишъхьэгъусэу гъашІэр зыдигъэшІагъэр ежь икъамэу шІохэлъагьэщтыгьэмкІэ а чэщ дэдэу хьазабыр къызыфэкІуагъэм зэриукІыгъэм рыкІэгъожьыгъэу макъэ агъэlу, Нысэдахэ хьатхэм яхэгьэгу кloжьыгьэу, щыпсэоу alo.

— Адэ Усэрэжь, Акуандэ ыкlи ышым ыкьо тlозитlум сыда къарыкlуагъэр? зыlонхэри щыlэх.

Накъэ земыгъотыжьым, Гуфэс (псэльыхъо кlалэм) Бэлагъэмэ ябылымкlэн зэрипхъонэу тыриубытагъ, ышэу Зэфэси ар дэдэр шlоигъуагъ. Зэгорэм зэшитlур бгы цакlэм lутхэу Лагъорэ Накъэрэ агу къэкlыжьи ягугъу ашlыгъ, кlодыкlае зэрэхъугъэхэм макlэу хигъэщэтыкlыгъэх. Ауми, Бэлагъэхэм къакlэныгъэ мылъкум гупсэфыгъо зэшхэм къаритыщтыгъэп. Такъикъ гупсэф къыхихи нэрэ-lэрэм Зэфэс Гуфэс еlункlи, бгым дидзагъ, аущтэу имурад зэшlуихыгъ.

Усэрэжъ Бэлагьэмэ кьащышlыгьэр зешlэм, мы чlыпlэм кьэкlожьыгь. Ыпхъу дахэ кьыздищи, бай хъугъэ Зэфэс ритыгь. Акуандэ Усэрэжьи ыпхъуи баймытlэкl зэрэхъугъэхэр зешlэм, кьамыщышъо зэришlыгъагъэри фигъэгъуи, зэхэзыхырэм ыгъэшlагъоу Усэрэжъ дэкlожьыгъ.

Къушъхьэхэу Фыщт, Ошъутен, Тхьакі, Іошъхьэмафэ ыкіи псыкъефэхэу Шъузыябгэ зэмыхъокіыжь-зэмыкіокіыжьэу ижъыкіэ къыщегъэжьагъэу, непэрэ мафэм къанэсыжьэу, псымэкъэ жъынчым кіэдэіукіых. Чіыгум шъхьащыт тыгъэми мазэми ыпэкіэ фэдэу нэфыр къапэкіы, чэщ огум жъуагъохэр щэнэфых. Зыхэр мы чіым ехыжьых, нэмыкіхэр къэхъух, ау ыпэкіэ къыпыщылъыр е къэхъущтыр зышіэрэ щыіэп.

Романыкіэр, щэч хэлъэп, тхэкіо Іэпэ-Іасэм дэгьоу къызэрэдэхъугьэм, лъэныкьо зэфэшъхьафхэмкІэ укъикІызэ, геройхэм, ахэр зыщыlэгьэ льэхьаным, шloу ыкІи мыхъунэу ахэплъагьорэм бэ къяпІолІэн плъэкІыщтыр. Сэ ситхыгъэ зэрэсыухымэ сшІоигъор бзэ гъэшІэгъон зэкіукіэ произведениер зэрэтхыгьэр, тхыльым хэтхэр авторым тыгу пэблагьэ мехтдын зэрилъэк ыгьэр, адыгэ-нартхэм япсэупіэ-чіыпіэхэр сурэтышхо ин зэфэшьхьафхэу нэм кьызэрэк игьэуцуагьэхэр, адыгэ шэн-хабзэхэр произведением зэфэдэкІэ екІоу зэрэщыгьэфедагьэхэр ары. Узеджэкіэ, зыдэмышіэжьэу уиадыгэ лъэпкъ пэблагьэ уешІы, узэрегъэплъыжьы.

Тарихъ романым иавтор ІэпэІасэу, зэльашІэрэ тхакІоу, ІофшІэкІошхоу МэщбэшІэ Исхьакъ зэкІэ тхылъеджэхэм ацІэкІэ ыкІи сэ сшъхьэкІэ «Тхьауегьэпсэу!» ecəlo.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЦІыфымрэ гъашІэмрэ

ИгущыІэ иІофшІагьэ ильагьу

Лъэпкъ гупшысэр щыlэныгъэм щызезыхьэрэ цlыфыр сыд фэдэ lофшlэн фэгъэзагъэми, ыгу къытеофэ имурадхэм афэкlощт.

Брыцу Мырзэкъан къокІыпіэм ылъэныкъокіэ Адыгеим игъунапкъэхэр къызыщежьэхэрэ къуаджэу Фэдз 1948-рэ илъэсым, бэдзэогъум и 26-м къыщыхъугъ, икіэлэціыкіугъор щыкіуагъ. Кавказ икъушъхьэ жэкіэфхэр пчэдыжьыпэм къэшіэтыхэу зилъэгъухэкіэ, нэгушіоу яплъызэ гукіэ адэгущыізу бэрэ уахътэ къекіугъ. Анахьэу зыгъэгумэкіыщтыгъэр илъэпкъ гупсэ инеущырэ мафэ къырыкіощтыр ары.

«Композиторэу Тхьабысымэ Умарэ къызыщыхъугъэ чылэм ущапlугъэу, ащ иорэдхэм уядэ- lугъэу сыдэущтэу рэхьатныгъэ къызыхэбгъэфэщта?» зыфэпlощт упчlэхэр иныбджэгъухэм аритэу мафэхэр къекlугъэх. Фэдз Адыгеим игупчэ пэlудзыгъэу мэпсэуми, лъэпкъ шlэжь къэбархэм цlыфхэр ащыгъуазэх.

Сэнэхьатыр, льэпкь шІэжьыр

Мэкъумэщ техникумыр Мыекъуапэ, Пшызэ мэкъумэщ апшъэрэ еджапіэр Краснодар къащиухыгъэх. Илъэси 2 дзэм къулыкъур щихьыгъ. Мыекъопэ районым исовхозэу N 10-м механикэу, гаражым ипащэу илъэс 15 Іоф ышіагъ. 1985-рэ илъэсым къыщыублагъэу 2022-м нэс Іахьзэхэлъ Іофшіапізу «Мыекъуапавтотуристым» ипэщэ шъхьаізу щытыгъ.

Илъэс 37-рэ зы ІэнатІэм Іутыгъэ ціыфым укъытегущыіэ зыхъукіэ, зэгъэпшэнхэм уакъыпкъырэкіы. М. Брыцум ишіуагъэкіэ ащыщ Іофшіапіэм зызэриушъомбгъугъэр, Адыгеим зекіо къакіохэрэм япчъагъэ зэрэхэхьуагъэр, ціыфхэм яфэюфашіэхэм ягъэцэкіэн шэпхъэльагэхэм зэрэхъугъэр.

Зекіо Іофхэм афытегъэпсыхьэгъэ автобуси 100-м нахьыбэ автобазэм иіэ хьугъэ. Іофшіапіэм икъутамэхэр Шъачэ, Ермэлхьаблэ къащызэіуихыгъэх. Кіэлэціыкіухэм япсауныгъэ зыщагъэпытэрэ ыкіи зызыщагъэпсэфырэ унэхэм япащэхэм зэпхыныгъэ адыриіэу Іэпыіэгъу афэхъущтыгъ. Ишіушіагъэ кіэлэціыкіухэм, ны-тыхэм, кіэлэпіухэм зэралъыіэсырэр бэмэ щысэтехыпіэ афэхъущтыгъ.

Бгъэфедэн плъэкіырэ искусствэм пыль Іэпэіасэхэм ныбджэгъуныгъэ адыриізу псэущтыгъ. Адыгэмэ зэраюу, ціыфым ынэгу ыгу илъым уфещэ. Мырзэкъан ыдэжь къэмыкюхэзэ, ежь alyкіэщтыгъ, ящыкіэгъэ іэпыіэгъум гу лъитэщтыгъ.

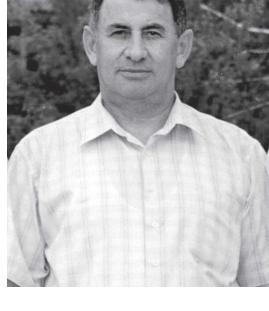
Зэльашіэрэ Іэпэіасэу Гъукіэ Замудин піуаблэхэр, музыкальнэ льэпкь Іэмэ-псымэхэр ышіыхэ зыхъукіэ, гуетыныгьэу ащ хэльыр М. Брыцумыгьэшіагьощтыгь, Іофыр льигъэкіотэным фэшігьусэ фэхьущтыгь.

ЦІыфым ыціэ ежь зыфешіыжьы. Мырзэкъан щытхъу къыхьыным пае шіушіэ Іофхэм ахэлажьэщтыгъэу зыми къыуи-Іощтэп. Адыгэ кушъэр зышіырэр лъэпкъым иціыф пчъагъэ зэрэхэхьощтым зэрегупшысэрэм мэхьэнэ ин иізу ылъытэщтыгъ.

Щыгъын закъор арэп ціыфыр зыгъэдахэрэр. Іэдэбэу хэлъым, шэн-хабзуу зэрихьэрэм, акъылыр зэригъэфедэрэм уагъэгъуазэ. Мырзэкъанэ ымакъэ іэтыгъэу гущыіэныр шэнышіу фэхъугъагъ. Атекуощтыгъэп шъхьае, игупшысэхэр ціыфхэм алъигъэіэсыхэ шіоигъуагъ, зыдэгущыіэрэм къызэхихынэу фэягъ.

Укьызэхамыхы зыхьукІэ...

Льэпкъ Іофыгьохэм агьэгумэкІыщтыгъ. Адыгэхэр итэ-

къухьагъэхэу дунаим зэрэщыпсэухэрэр къыдилъытэзэ, язэлъыlэсыкlэ амалхэм ягъэфедэн бэмэ зэдыряlофэу ылъэ-

Сурэтыші-модельер ціэрыіоу Стіашъу Юрэ адыгэу дунаим тетхэм иіофшіагьэкіэ зэральыіэсырэм, США-м, Сирием, Тыркуем, нэмыкіхэм зэращыіагьэм, льэпкъхэм язэпхыныгьэ игьэпытэн зэрэпыльым гупшысэ куоу хэльыр къыхигьэщыщтыгь, зэхэщэн іофыгьохэмкіэ ишіуагьэ ригьэкіыщтыгь.

Автобазэм икіыхэзэ Румынием, Венгрием, Польшэм автобусхэмкіэ кіощтыгьэх. М. Брыцум иамалхэм хэхьоныгьэхэр зафэхъум, тильэпкьэгъухэр зыщыпсэухэрэ Тыркуем, Сирием, фэшъхьафхэм зекіо іофхэм апыльхэр ащыіагьэх. Іофэуышіэрэм псэ къыпигъэкіэныр шэнышіу фэхъугьагь.

ЕгъэжьапІэм ипытапІэхэр

Адыгеир Краснодар краим къызыхэкІыжы-гъэр, республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэр» зызэха-шагъэр, нэмыкІ хъугъэ-шІагъэхэр М. Брыцум къыІотэжьыхэу пчъагъэрэ зэхэтхыгъэх. Іофым игупчэ итыщтыгъэми, къызыщытхъужьэу зыкІи къыхэкІыгъэп.

СССР къэралыгъошхор зэбгырагъэзыгъ. Льэпкь Іофыгъохэм шъхьэихыгъэу уатегущыІэныр къызэрыкІоп. Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэр» зэхащэнэу фежьагъэх, ау зэlукІапІэ иІагъэп.

— Мырзэкъан кlэщакlохэм ахэтыгъ, — къеlотэжьы
республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» игъэцэкlэкlо куп хэтэу Болэкъо Аслъан. — Апэрэ уахътэм филармонием щызэlукlэхэу фежьагъэх. А лъэхъаным Адыгеим
итеатрэ ихудожественнэ пащэу
щытыгъэ Тхьакlумэщэ Налбый
зэlукlапlэ къафигъотыгъ.

Мыекъопэ районыр Краснодар краим хагъэхьажьыным пылъхэм Адыгэ Хасэм хэтхэр аlукlэщтыгъэх. Брыцу Мырзэкъан шlэныгъэлэжьхэм, лъэпкъ lофыгъохэм апылъхэм ягъусэу зэхахьэхэр зэхащэщтыгъэх.

— «40-мэ я Комитет» зыфиlорэм ишlушlагьэ тщыгьупшэрэп, — къеlотэжьы республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу Лымыщэкьо Рэмэзан. — Республикэм икъэралыгьо гъэпсык!э игъэпытэн чанэу хэлэжьагьэх. Конституциер, Гербыр, Гимныр аштэнхэм, республикэ быракъым тегущы-Іэнхэм, адыгабзэр урысыбзэм фэдэу къэралыгъуабзэу хэбзэ унашъокіэ аштэным, нэмыкі Іофыгьохэм Адыгеим и Апшъэрэ Совет идепутатэу Брыцу Мырзэкъан чанэу ахэлэжьагь. Зэльашіэрэ тхакіоу, общественнэ ІофышІэшхоу Шъхьэлэхъо Абу М. Брыцум фэдэхэу япшъэрылъхэр дэгъоу зыгъэцэкІэрэ депутатхэм, Адыгэ Хасэм хэтхэм къащытхъоу бэрэ тырихьылІагъ. Лъэпкъ искусствэм щыціэрыіохэу Къулэ Амэрбый, Нэгъаплъэ Аскэрбый, фэшъхьафхэр М. Брымехеахьхек дехекврефере муц къащаloy пчъагъэрэ зэхэтхыгъ.

ЗэгурыІоныгъэр

хеІк дехфаихашефев еільыпа нахь мышіэми, зы Іофым тегущыі ээгурыі онхэ, зэрэлъытэнхэ фаеу М. Брыцум ыльытэштыгь. Аужырэ уахьтэм республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» икупэу уплъэкІунхэм афэгьэзагьэм ар ипэщагь. Зэгьэпшэнхэр ышыхэзэ Адыгэ Хасэм иапэрэ илъэсхэмрэ лъэхъанэу тызыхэтымрэ зэфихьысыжьыщтыгьэх. Іофшіагьэу щыІэм ыгьэгушхощтыгьэми, щыкіагьэу щыіэхэм ябгьукіонэу фэягьэп. Адыгабзэм изэгьэшіэн, игьэфедэн, тарихъым ныбжьыкіэхэр нахьышІоу фэгъэсэгъэнхэм емызэщэу къатегущыІэщтыгь.

— Мырзэкъанэ ышнахьыкlэу Рэмэзан дэгъоу сэшіэ. Парламентым идепутатэу илъэсыбэрэ щытыгъ. Гущыіэ дахэм гур зэригъэушъэбырэр изекlокіэшыкіэхэм къахэщэу бэрэ сырихьыліагъ. Мырзэкъанэ гущыіэм Іофшіэныр къыкіэлъыкіон зэрэфаем сыдигъуи ынаіэ тыридзэщтыгь, — тизэдэгущыіэгъу лъегъэкіуатэ Р. Ліымыщэкъом.

Мырзэкъанэрэ ишъхьэгъусэрэ пшъэшъитіу зэдапіугъ. Мадинэ филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат, Данэ Адыгэ Республикэм и Парламент икъулыкъуші.

Адыгэ быракъыр мамырэу дунаим зэрэщыбыбатэрэм Брыцу Мырзэкъан рыгушхощтыгъ. ІэкІыб къэралхэм арыс тилъэпкъэгъухэр, республикэм ис льэпкъхэр быракъым зэрэзэфищэхэрэм нэгушюу къатегущыю инферерования быру Адыгеир зыщыю илъэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэмэфэкі зэхахьэхэм ахэлэжьэнэу зигъэхьазырыщтыгъ, ау инасып къыхьыгъэп. Уз хьылъэу къебэныгъэм ыгу къыгъэуцугъ.

Нарт шэн-хабзэхэр зыхэль адыгэ хьульфыгьэу Брыцу Мыр-зэкъан ыгу къытемыожьрэми, иныбджэгъухэм, иlахьылхэм, Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм ащыгъупшэщтэп, ишlушlагъякlэ къытхэтыщт, иlофшlагъэ лъагъэкlотэщт. Тхьэм джэнэт льапlэ къыритынэу тыфелъэlу.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Гурыт еджапІэхэр агъэкІэжьых

ИльэсыкІэ еджэгьум ехьулІэу кьоджэ псэупІэхэм адэт еджапіэхэм ягьэкіэжын пшьэрыль шьхьаіэхэм ащыщ. Пальэм ехьулі у спортивнэ зал 13 агьэцэкі эжыщт. Ахэм сомэ миллион 27-м ехъу апэlуагъэхьащт.

Ащ нэмыкізу, мы илъэсым къыщегьэжьагьэу еджапіэхэм игъэкіотыгьэ гъэети сілмехнетісіпышк дехныжеілер ситф піалъэ зиіэ федеральнэ программэм игъэцэкІэн аублагъ. Ащ къыдыхэльытагьэу 2022-рэ ильэсым тиреспубликэ ит еджэпІи 9, къихьащт илъэсым учреждении 7 агъэцэкІэжьын гухэлъ щыі.

Мыщ епхыгъэ ІофшІэнхэм анаІэ атырагъэтынэу муниципальнэ образованиехэм япащэхэм пшъэрылъ афишІыгъ АР-м и Премьер-министрэ иІэнатІэ зыгъэцэкІэрэ КІэрэщэ Анзаур.

— Илъэсыкіэ еджэгъум зэкіэ еджапіэхэр фэхьазырынхэм фэші гъэцэкіэжьынхэр зэрэлъыкіуатэхэрэм зэрифэшъуашэу шъуалъыплъэн фае. 2024-рэ илъэсым игъэкІотыгъэ гъэцэкіэжьынхэр зэрашіыліэщт еджапіэхэм якъыхэхын бэдзэогъу мазэм едгъэжьагъ. Муниципалитетхэмрэ ведомствэхэмрэ мы Іофым чанэу хэлэжьэнхэ фае. Республикэм ит еджапіэхэм янахьыбэм игъэкіотыгъэ гъэцэкіэжьынхэр арашіыліэнхэу Адыгеим и Лышъхьэ пшъэрылъ къытфишіыть, — къыіуать А. Кіэращэм.

Адыгеим щыщ нэбгыритІум уголовнэ Іоф къафызэІуахыгъ

ЩынэгьончьэнымкІэ федеральнэ къулыкъум ишъольыр Гъэ Іорыш Іап Іэ Адыгеим щыпсэурэ нэбгырит Іум альэныкъокІэ уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ. АшІэ хэльэу нэбгырэ заулэмэ ыкІи зэхэщэкІо купым кощын Іофхэм альэныкьокІэ бзэджэшІагьэ зэрэзэрахьагьэм фэшІ ахэр агъэмысэ.

ГъэІорышІапІэм икъулыкъушІэхэм зэрагьэунэфыгьэмкІэ, ашъхьэ ифедэ зэрэхъущтым пылъхэу кавказ ІэкІыб республикэхэм къарыкІыгъэ нэбгыриплІым Урысые Федерацием къыщекІокІынхэ алъэкІынэу документ нэпцІхэр афашІыгъэх. Ащ къыхэкІыкІэ ІэкІыбым къикІыгьэхэр Урысыем хэбзэнчъэу щыпсэугьэх.

Уголовнэ Іофым хахьэу къулыкъушІэхэм лъыхъун Іофтхьабзэхэр зэрахьэхэзэ бзэджашІэхэр зыдэщыІэхэр агъэунэфыгъэх, миграционнэ ыкІи ІофшІэным епхыгъэ зэзэгъыныгъэ тхьэпэ нэпціхэр, печатыр, штампыр къаіахыгъэх. Мыхэм мы уахътэм ехъуліэу хьапсым чіэсых.

Къэорэ пкъыгъор къагъотыгъэп

Хьыкумым иунэхэм ыкlи сатыу гупчэм кьэорэ пкъыгьор ачlэльэу кьэбар нэпцlыр зыгъэЈугъэр Адыгеим ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэм агъэунэфы.

КъулыкъушІэхэм унэхэр къызалъыхъум къэорэ пкъыгъор ачіэмыльэу къычіэ-

2022-рэ илъэсым бэдзэогъум и 5-м Адыгеим ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэм

къэбар къаlэкlэхьагъ хьыкумым иунэхэу ыкІи сатыу гупчэу Мыекъуапэ дэтхэм къэорэ пкъыгъор ачіэлъэу. Урысыем хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щыІэм мы хъугьэшіагьэмкіэ псынкіэу уплъэкіун Іофтхьабзэхэр зэхищагьэх.

Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьуапэ», хьыкум учреждениехэр, сатыу гупчи 4 ыкІи ащ кьыпэгъунэгъу

унэхэр къызальыхъухэм къэорэ пкъыгьор къачіагьотагьэп. Мы уахьтэм хэбзэухьумэкіо кьулыкьухэм оперативнэ ыкІи лъыхъун Іофтхьабзэ тедзэхэр лъагъэкlуатэ.

Адыгеим иполицие шъугу къегъэкІыжьы, УФ-м и Уголовнэ кодекс истатьяу 207-м «Терроризмэ нэшанэ зиlэ кьэбар нэпціыр зыгьэіурэм ехьыліагь» зыфиюрэм къызэригьэнафэу мыщ фэдэ бзэджэшІагьэ зезыхьагьэм ильэси 10-м нэс хьапс тыралъхьан алъэкlыщт.

Творческэ зэІукІэгъу

Мыекъуапэ щы Гагъ

Московскэ поэтэу ыкІи музыкантэу Вячеслав Качиным итворчествэкІэ АР-м и Лъэпкъ тхыльеджапІэ зэІукІэгьу щыкІуагь. Ащ поэзиер, музыкэр зикІасэхэр хэлэжьагьэх. Поэтыр апэрэу Адыгеим къэкlуагъ, тикъэлэ шъхьаlэ льэшэу гум хапкlэу, нэсэу ыльытагъ.

УсакІор къыблэ зекІо-гьогум ильэс хъугьэу тет, Краснодар

ильэсыр щигьэкlуагь ыкlи твор- торому надо...» зыфиlорэм

краим ащ фэдиз уахътэр — ческэ проектэу «Человек, ко-

къыдыхэльытагьэу, Мыекъуапэ ихьэкІагь. Ащ къызэриІуагьэмкіэ мыщ фэдэ творческэ зэіукіэгъухэм, иусэн-тхэн къызэкlагъаблэ, ылъэгъуи, зэхихи, зэхишіи усэкіэ къыреіотыкіы. Икlac зыплъыхьан-къэкlyхьаныр, цыф зэфэшьхьафхэм ахэтыныр, а зэкІэ тхьапэм ригьэкІужьыныр. Джа нэшэнэшіур урысые поэтэу В. Г. Качиным итворчествэ кьыхэщы.

Творческэ зэlукіэгьоу Льэпкь тхылъеджапіэм щыкіуагьэр къызэІуихыгъ ыкІи зэрищагъ краеведениемрэ литературэмрэкіэ отделым ибиблиограф шъхьа Гэу Александр Данильченкэм. Ащ кіэкіэу усакіом ищыіэныгъэ ыкіи итворчествэ Іофтхьабзэм кьекІоліагьэхэр щигьэгьозагьэх.

Вячеслав Германович Качиныр 1964-рэ илъэсым къалэу Москва кьыщыхьугь. ГИТИС-м щеджагь, театрэу Ермоловам ыцІэ зыхьырэм зы заулэрэ Іоф щишІагь, ау ежь ыгу зэльызы-Іыгъ усэн-тхэнымкІэ етІанэ шІоигьоу зигьэзагь.

Вячеслав Качиныр пстэуми

апэу — усакlo, итворческэ lэпэІэсагъэ зиштагъ, Урысыем итхакІохэм я Союз хэт, усэ сборникищмэ яавтор «Два рубля до луны», «Человек, которому надо...», «Все приближение мое...».

Иусэхэр гум нэсых, щыІэныгъэшхор зыфэдэр ахэм къыпфаlуатэ, урыс литературэшхом ишапхъэхэр зэрэхэмыкіуакіэхэрэр къаушыхьаты.

Творческэ зэlукlэгъум игуапэу авторыр иусэ зэфэшьхьафхэм къыщяджагъ, ціыфхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгь.

Іофтхьабзэм къырагьэблэгьэгъагъэх тхэкІо организациеу «Ошъутенэм» хэтхэр, къалэм иинтеллигенцие, тхылъеджэхэр ыкІи ежь тхылъеджапІэм иІофышіэхэр, СМИ-хэр.

Творческэ зэlукlэгъум хэлэжьагьэ пэпчь ыгьэдэlуагь ыкlи ыгъэгупшысагъ, гущы Іэр сыд фэдэрэ бзэкІэ къэІуагъэми, кіуачіэ зиіэба. Ары. Ціыф пэпчь зы шІуагьэ горэ хэльэу къэхъу, В. Качиныр усакІо ыкІи музыкант, орэд 200 фэдизым яавтор, ахэр къаlох. УсакІом, музыкантым игухахъо зиштэнэу, иусэ макъэ зиіэтынэу фэлъэіуагьэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтым итыр: усакіоу В. Качиныр.

Искусствэр — тибаиныгъ

Къэралыгьо гъэпсык
Іэм хагъахъо

Къэралыгъо гъэпсыкІэ иІэу Адыгеир зыпсэурэр илъэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ сурэт къэгъэлъэгъон Краснодар къыщызэІуахыгъ.

Краснодар краим къаугупшысыгъэ искусствэхэмкіэ исурэт къэгъэлъэгъуапіэ Адыгеим ипрофессиональнэ сурэтышіхэмрэ исурэттеххэмрэ яіофшіагъэхэм афэгъэхьыгъэ зэхахьэр бэдзэогъум и 6-м игъэкіотыгъэу щыкіуагъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Мафэхэр Краснодар краим щызэхащагьэх. Адыгеим культурэмкіэ и Министерствэ иотдел ипащэу, республикэм культурэмкіэ изаслуженнэ Іофы-

шізу Шэуджэн Бэлэ зэхахьэм хэлажьэхэрэм къафэгушіуагъ, лъэпкъыбэ зыщыпсэурэ Адыгеим итворческэ купхэм яіофшіагъэ шэпхъэ лъагэхэм зэрадиштэрэр, сурэтхэм республикэм ищыіакіз къызэрагъэлъагъорэр хигъэунэфыкіыгъэх.

Зэхахьэм къыщыгущы агъэх Адыгэ Республикэм иофициальнэ ліыкіоу Краснодар краим щы ізм игуадзэу А. Акіэгъур, Пшызэ икъэзэкьхэм яапэрэ атаманэу, тарихъ шіэныгъэхэмкіэ

кандидатэу, Пшызэ ІофшІэнымкІэ и Ліыхъужъэу В. Громовыр.

Зэхахьэм яеплъыкіэхэр къыщизыІотыкІыгьэхэм ашышых АР-м исурэтышІхэм я Союз итхьаматэу, Адыгеим искусствэхэмкІэ изаслуженнэ Іофышіэу Е. Абакумовар, Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Министерствэ исурэт къэгъэлъэгъуапІэ ипащэу, Адыгеим инароднэ сурэтыші у А. Бырсырыр, Адыгеим исурэттеххэм я Союз итхьаматэу, Адыгеим культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналистэу А. Кирнос, Краснодар исурэт къэгъэлъэгъуапізу «Санталым» ипащэу Н. Чижовар, нэмыкІхэри.

Живописым, графикэм, бгьэфедэн плъэк ыщт искусствэм, скульптурэм яхьыл эгьэ юфш эгьи 123-рэ сурэтыш 42-мэ къагъэлъа-

гьо. Дышъэидэным пыщагьэхэм, пхъэм пкьыгьохэр хэзышыкыхэрэм, тхыпхьэхэр зышыхэрэм, фэшъхьафхэм яlэпэlэсэныгьэ узыlэпещэ.

«Искусствэр ык и уахътэр. Адыгеим исурэтыш хэр» зыфи орэ къэгъэлъэгъонэу К раснодар щык юрэр зэхэщак юхэм дэгъоу агъэпсыгъ. У рысыем ишъолъырхэм,
ряк ыб къэралыгъохэм юф-

тхьабзэр ащызэхэпщагьэми, урыгушхонэу щыт.

— Сурэттех 28-мэ яюфшыгьэ 70-рэ Краснодар къыщытэгьэльагьо, — къеlуатэ дунаим щызэльашырэ Аркадий Кирнос. — Адыгеим итарихъ, ищывакы къитыотыкы, зэгурыюныгьэ тхэльэу тикъэралыгьо гъэпсыкы зэрэдгьэпытэрэр цыфхэм алъытэгьэнэсы.

Жанрэхэу портретыр, репортажыр, чіыопсыр, Адыгеим щыпсэурэ льэпкьхэм яшэн-хабзэхэр, республикэр льэхьаным зэрэщыльык уатэрэр сурэттеххэм ягупшысэхэм ащыпхыращы.

Щытхъур къыфахьы

Адыгеим исурэттеххэр Урысыем изэнэкьокьухэм чанэу ахэлажьэх, апэрэ чіыпіищыр къыдэзыхыгьэхэм ащыщых. Искусствэм иіэпэіасэхэм яіофшіагьэхэр къэралыгьо 40-м нахьыбэмэ къащагьэлъэгьуагьэх. Дунаим тет музей ціэрыіохэм Адыгеим щашіыгьэхэр ачіэльых.

Бырсыр Абдулахь кызэрэти-Іуагъэу, адыгэ лъэпкъыр итэкъухьагъэу ІэкІыб къэралхэм ащэпсэуми, иныдэлъфыбзэ, икультурэ, ишэн-хабзэхэр щыгъупшэхэрэп. Зэлъэпкьэгьухэр искусствэм зэфещэх, лізужхэм язэпхыныгъэхэр егъэпытэх.

Адыгэ Республикэм ихэхъоныгьэхэм, лъэпкъэу тишъолъыр исхэм языкіыныгъэ зэрэпытэрэм, гъунэгъу краим зэпхыныгъэу дытиіэм зызэриушъомбгъурэм афэгъэхынгъэ къэгъэлъэгъоныр бэдзэогъум и 17-м нэс Краснодар щыкіощт. Искусствэр зышіогъэшіэгъонхэр зэхэщакіохэм рагъэблагъэх.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы- гъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыскъуапэ, ур. Первомайскэр,

197. **Телефонхэр:** приемнэр:

52-16-79,
Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.
Е-mail: adygvoice@

Зышаушыхьатыгьэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэльырэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гьэІорышапІ, зэраушыхьатыгьэ

mail.ru

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4799 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1247

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьа Гэр Дэрбэ Т.И.

Редактор шъхьа!эм игуадзэр **Мэщл!экъо С. А.**

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

> Тхьаркъохъо А. Н.

